

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe

se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile

se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Problema răului la Fericitul Augustin

Sub direcția P. S. Irineu Mihălcescu, arhiereul-vicar al Sf. Patriarhii, s'a inițiat la București publicarea unei serii de temeinice cărți teologice tratând teme din cele mai interesante. În această serie, numită Biblioteca Teologică, au apărut până acum: *Interpretarea sociologică a religiei și a moralei de Emilian Vasilescu*, *Problema răului la Fericitul Augustin* de Constantin C. Pavel și *Impăratul Iustinian I și ereziile* de Pr. V. Gh. Sibiescu. Toate sunt lucrări serioase, întocmite cu multă pricepere și erudiție, pe baza unei vaste bibliografii. Autorii sunt toți teologi tineri cu frumoase studii de specialitate la Facultăți din străinătate.

Insistăm în aceste rânduri în deosebi asupra cărții «Problema răului la Fericitul Augustin» în care dl Constantin C. Pavel concentrează într-o expunere sistematică ideile marelui gânditor creștin asupra misterioasei și tragice realități a răului. Dureroasa prezență a răului în viața a format obiect de meditație pentru toți cugetătorii omenirii. Dar toate asalturile minții de a-și arunca lumina ei curcitură asupra acestei crunte taine s'au dovedit neputincioase, deviând în explicații necorăspunzătoare realității. Nu satisfac nici teoriile dualiste în sensul cărora răul își are izvorul său etern, substanțial, alături de izvorul etern al binelui, nici teoriile moniste după cari răul nu e decât o treaptă în evoluția totului care se desfășoară ajungând la deplina dezvoltare abia la capătul procesului. Răul e simțit ca ceva ce nu trebuie să fie, ca ceva ce trebuie condamnat și el nu se împuținează cu trecerea timpului. Asemenea el stă nu într-o parte a ființii noastre, ci în centrul ei, el vine de acolo de unde vine și binele. De el nu scapi mortificând trupul, căci există cât există noi, ca centru de gândire și de acțiune. Nici teoria budistă că răul stă în legătura cu viața, și scăparea de el o dobândim prin omorârea tuturor simțirilor cari ne leagă de viață, nu satisface. Viața nu poate fi decât dintr'un izvor pozitiv al ei, dela Creator, iar a nu mai simți nimic o fi echivalând cu lipsa răului, dar nu vedem aci nici prezența binelui. Simțirile pot fi și curate. Nu în nepăsare și nesimțire, în ceva negativ, într-o ostracizare a vieții, vedem idealul spre care trebuie să tindă omul, ci într-o iubire curată a semenilor săi și a vieții care e din izvorul tuturor.

Singur creștinismul a indicat just ființa și originea răului, fără să dea însă o explicație detaliată, ci numai una schematică, atât cât ne e suficientă pentru a ști cum putem și

scăpa de el. Răul n'a izvorât din om, ci omul și l-a însușit liber, sub o influență venită dela o ființă superioară, însă și aceea creatură a lui Dumnezeu, ieșită bună din mâna Lui și devenită rea prin libertatea proprie. Răul nu e dela Dumnezeu, ci din voia liberă a creaturii, întâi a unei creaturi superioare omului, apoi și a omului, influențat de aceea. Mai mult nu ne-a explicat revelația. Poate pentru că nu voia să ne dea un sistem de gândire, ci să ne mântue. Sau poate pentru că realitatea răului e un mister pe care nu-l putem înțelege în abisul lui. Revelația ne-a indicat numai caracterul lui de mister și ne-a abătut privirile dela explicațiile nepotrivite cu natura lui. Ne-a spus: nu acolo și nici acolo stă izvorul răului, ci aci, în adâncul tainic al libertății, cu atât mai tainic cu cât e vorba la începutul răului de o ființă superioară nouă pe care n'o putem înțelege (Satana), în influința puternică dar nevăzută și misterioasă a acelei ființe asupra omului și în solidaritatea neînțeleasă încă de noi a genului omenesc.

Cum a fost posibilă însă ivirea răului prin libertate, răspuns la acei mulți de ce? de ce? ai minții care vrea să înțeleagă tot, nu ne-a dat Revelația.

Fericitul Augustin a încercat să dea răspunsuri la acești de ce. Și răspunsurile lui au rămas până azi în filozofia creștină, cărculă în dogmatică și în morală și noi trăim în atmosfera lor. Meritul dlui C. Pavel e că ni le prezintă în cadrul sistematic al gândirii lui Augustin.

Posibilitatea răului, apărut prin libertate, stătea după Augustin în caracterul creat al făpturilor. Fiind create, adevărate scoase din nimic, nu puteau fi absolute, infinite în existență, întocmai ca Dumnezeu, ci stăteau pe o treaptă ontologică inferioară Lui, aveau deci latitudine de progres în existență, dar și spre neantul din care au fost scoase. Fiind create, erau mutabile în sus și în jos, singur Dumnezeu fiind neschimbabil. Libertatea a uzat de această posibilitate de schimbare, și le-a dus nu în sus, spre tot mai multă viață, spre Dumnezeu, ci în jos, spre neant. «Create însemnează făcute din nimic; iar ceea ce vine din neant se împărtășește nu numai din ființă, dar și din neființă. În orice creatură există, prin urmare, o lipsă originară. De aci vine necesitatea de schimbare și sporire a ființei, pe care o observăm la orice creatură». «Dar această inferioritate față de ființa Supremă... nu constituie cauzalitatea răului, ci ne lămurește numai asupra posibilității lui în lume» (pg. 37).

Răul e cauzat de libertate, dar e posibil prin poziția intermediară a făpturii între existență și neant, prin faptul că nu e existența absolută. Producerea răului constă într-o coborâre a făpturii de pe treapta de existență pe care se află pe una mai jos spre neant, o îmulțire a neantului și o scădere a existenței în ea. Răul nu e neființă pură, încetare totală de-a mai exista, căci ceea ce nu există deloc nu e nici rău, nici bine, ci o existență cariată de neant, o slăbiciune, o diminuare a existenței. «Iar această corupție nu este o substanță cum susțineau Manicheii, ci o coborâre pe scara ființii... Deficiența morală e o deficiență ontologică, pentru că în quantum sumus, boni sumus... et in quantum mali sumus, in tantum etiam minus sumus» (pg. 42).

Concepția aceasta despre rău nu se află numai la Fericitul Augustin, deși el a sistematizat-o mai complet și nici nu e liberă cu totul de influențele neoplatonice. Pseudo-Dionisie Areopagitul a preluat și el cunoscuta imagine a neoplatonicilor după care Dumnezeu e conceput ca un soare ontologic din care se revărsă toată existența într-o densitate tot mai diluată cu cât aceasta cade mai departe de focar. Binele și răul nu sunt decât alte nume pentru această gradăție ontologică. Cu cât existența e mai plină, deci mai aproape de Dumnezeu, cu atât ea se bucură mai mult de bine și cu cât e mai umbrată și mai diluată de neant, e mai puțin bună.

Fericitul Augustin a fost un mare cugetător, și teoria lui domină până azi mai toată teologia. Și totuși această identificare a răului cu un minus ontologic nu satisface. Ea pare verificată de răul fizic, dar nu explică răul spiritual, păcatul, care e altceva, sau un orice caz și altceva decât un minus ontologic.

Un minus ontologic ar fi o lăncezeală a simțirilor, a poftelor de viață, o lipsă de interes față de toate, dar ura e o mare forță pozitivă în puterea ei, chiar dacă e orientată spre distrugere. Iubirea de sine e și ea o aprigă și neadormită svăcnire de viață și peste tot răul îl simțim în noi ca pe o forță uriașă împotriva căruia nu putem de multeori opune mai nici o rezistență. Istoria și societatea omenescă cunoaște forțele uriașe ale atâtor răi cari dacă s'ar fi pus în slujba binelui ar fi fost adevărate binecuvântări pentru omenire.

Răul din noi ni se evidențiază ca ceva pozitiv, și în acest pozitiv trebuie prins el.

Dacă răul ar fi tot una cu un minus de forță, diavolul ar trebui să fie mai slab ca noi căci el este mai rău. Ori atunci de unde atâta svăcnire și atâta putere și venin, încât turbură serios echilibrul lumii până la sfârșitul ei? Un om cu cât e mai rău ar trebui să fie mai slab, ori vedem

că unul mai rău e mai tare decât unul mai puțin rău și cu mult mai puternic decât unul indiferent. Se va spune că nu răul e tare, ci voința noastră de a i se opune e slabă. Dar intuiția internă ne arată că răul însuși, privit în el însuși e o mare forță, iar voința e slabă tot din pricina puterii lui, sau pentru că el a slăbit-o. A recunoaște că răul a avut putere să slăbească voința, însemnează a-i recunoaște puterea. Sigur că puterile puse în acțiune de rău sunt tot dela Dumnezeu. Răul lucrează cu uneltele dumnezeiești: cu inteligența dată de Dumnezeu, cu organele date de el. Dar acestea le are și un indiferent. De ce el este slab? E dincolo de aceste puteri date de Dumnezeu, ceva, un motor, care le pune în maximă lucrare.

Mai sunt și alte dificultăți cari arată că răspunsul la Fericitul Augustin, se prezintă cu multe imperfecțiuni.

Una din aceste dificultăți e următoarea: Dacă răul e un minus în existența ce revine în baza creației unei făpturi, cum are să se explice primul păcat? Ca să-l fi făcut respectiva ființă trebuie să fi căzut deja în acel minus printr'un păcat anterior. Iar ca să fi săvârșit pe acest anterior, iarăși a fost necesar de o cădere și mai anterioară în acel minus ontologic. Și așa în infinit.

Identificarea răului cu un minus ontologic, duce și la ideea că Dumnezeu putea mântui omenirea printr'un act de atotputernicie, iar moartea pe Crucea a Fiului Său apare ca un act care nu se impunea prin nici un fel de necesitate. Era de ajuns ca Dumnezeu să ridice făptura într-o zonă ontologică superioară și eo ipso s'ar fi făcut bună în totul, chiar și în libertatea ei.

Intr'un număr viitor vom încerca să vedem dacă nu se poate arunca o rază de lumină în problema răului, fără a-l identifica cu un minus ontologic, ci ținând cont de uriașa lui forță pozitivă.

D. STĂNILOAE

Aniversare. — S'au împlinit Luni 22 de ani dela intrarea României în marele război al întregirii neamului. Aniversând ziua istorică din August 1916, cu pietate profundă ne închinăm în fața sacrificiilor aduse de eroii nenumerați cari au plătit cu prețul vieții izbânda dobândită; ne închinăm cu recunoștință veșnică în fața marilor figuri, astăzi plecate dintre noi, ale Regelui Ferdinand și Reginei Maria, care ne-au călăuzit la biruința hotărâtoare și definitivă.

Amintire eternă făuritorilor unității teritoriale și politice a neamului românesc!

Ceva despre „autoeducație“

— Exagerări în numele ei —

Se vorbește mult despre autoeducație și se pune preț deosebit pe ceea ce se înțelege, sau pe ceea ce ar vrea să se înțeleagă prin acest termen. Abia câțiva ani înainte, parcă se pune încă și mai multă străduință în accentuarea «binefacerilor» acestui mod de creștere. Dar nici astăzi nu lipsesc apoteozele unui anume fel de «autoeducație».

E vorba anume de o suprapunere a puterilor individului, de credința în dreptul acestuia de a-și alege liber o metodă de acțiune în viață, de a-și fixa un țel după bunul său plac și de a ajunge la realizarea lui prin mijloacele pe care le va aprecia el ca mai potrivite. În familie, școală și societate, aceste idei asupra autoeducației au pătruns începând cu sec. XVII și s'au accentuat în al XVIII-lea. Isvorul lor se poate căuta mai ales în filosofia raționalistă și individualistă a acelor vremi, iar ecoul mai răsună destul de puternic și în contemporaneitate. Lupta împotriva supremației papale și reformațiunea sunt aspecte ale aceleiași probleme.

Se înțelege, mergându-se pe drumul de mai sus trebuia să se ajungă la exagerări. Inșul a ajuns să fie considerat ca singura realitate, iar interesele lui să fie situate mereu deasupra celor ale colectivității. Inșiși copiii au fost atașați — de către cei mari, firește — unei asemenea ideologii și inșiși ei au fost considerați capabili să «se crească» oarecum singuri, după marile lor forțe individuale. Așa s'a ajuns la o părsire a celor mai elementare datorii familiare și așa a ajuns până și școala să exagereze principiul activist și puterile elevilor. Părinții, hrăniți cu idei false, au început să se simtă mai bine în vizite și prin vecini, iar copilașii au fost lăsați în grija altora sau chiar singuri, ca să se descurce cu viața așa cum vor crede mai potrivit. În școală, educatorii au găsit, desigur, mai comod să lase pe elevi să lucreze iarăși mai mult singuri, ori, în lecții, să-i întrebe me-

reu și ceea ce nu e de întreat, sau să le ceară a afla, tot singuri, asemenea cunoștințe noi, cari în realitate pot și trebuiesc aflate numai în mod metodic și prin colaborarea activă a educatorului.

În loc să li se treacă elevilor moștenirea reală și prețioasă a familiei, a bisericii, a statului, etc. aceștia au fost lăsați — potrivit ideii despre autoeducație — să aprecieze totul după bunul lor plac.

Dar la ce concluzii a ajuns și ajunge o generație tânără, lăsată să se desvolte în atmosfera de mai sus? Mai întâi, fiecare tânăr are conștiința că s'a ridicat exclusiv prin propriile sale puteri. De aici urmează, că el nu are vreo datorie morală față de cineva. El nici nu poate fi decât individualist și egoist, fiindcă îl judecă pe vecin prin prismă intereselor individuale. El nu poate crede că ar putea să mai existe și alte interese, fiindcă în mentalitatea aceasta a crescut. El nu se simte legat de înaintași, fiindcă aceștia nu l-au ajutat la vreme. El nu se dorește în societate, fiindcă are credința în atotputernicia eului său. El poate realiza totul și fără societate. Singurătatea este chiar elementul său favorit. Neavând încredere decât în sine, nu poate întemeia nici căsnicie, fiindcă nu ajunge să poată prețui credința unei tovarășe de viață. Deasemenea, el nu e pentru stat nici pentru biserică, fiindcă e un tip asocial. Mereu încruntat, învârtos și la suflet, lacom, etc. — așa se înfățișează un tânăr, care e produsul unei autoeducații greșit concepute.

După cum era și firesc, indivizi de felul descris mai sus au ieșit la iveală mai ales în țările industriale și acolo unde «școala activă» a cunoscut o supralicitare. Dar și bolșevismul nu este altceva decât realizarea fidelă a curentului despre care vorbim. Doar ce este mai asocial decât tocmai tipul bolșevist crescut în afară de familie? Socialismul rusesc însuși este

cel mai nesocial sistem. Unde este un individualism mai cras decât tocmai în comunism, unde un singur om are — sau își ia — dreptul să ridice viața multor oameni, pe motive adesea necunoscute? Ce este mai lipsit de umanitate, decât tocmai «umanitarismul» acesta, care nu vrea să știe despre tradițiile îndelungate ale unui neam pios și milostiv? Astăzi se știe precis că bolșevismul este și produsul unei educații greșite, sau mai bine zis un rezultat al filosofiei materialiste și individualiste. Ceea ce s'a înțeles mereu prin autoeducație nu e străin de acest rezultat.

Pentru considerațiile de mai sus, pedagogia a început și trebuie să lupte spre reîntronarea educației adevărate în drepturile ei. Distrugerea individualismului și reșezarea individului în rosturile sale sociale și creștine, aceasta e ținta educației celei noi. Dar aceasta însemnează reîncreștinarea familiei, a școlii și a statului și reîntronarea moralei sociale în scaunul ei de bunăcuviință. Părinții și ceilalți educatori trebuie să învețe din nou că mai micii lor se desvoltă în chip folositor numai sub ochiul atent și veghietor al celor mari, iar tinerii să știe că integritatea lor în moralitate, tradiția și obiceiurile neamului însemnează mai mult decât încrederea oarbă în ideale alese la voia întâmplării.

D. Călugăr

Decretul de numirea rezidenților regali. — Prin înalt Decret Regal sunt numiți, pe termen de șase ani, în funcția de rezident regal de Ținuturi, la propunerea ministrului de interne, domnii: generalii Al. Hanzu, Dănilă Papp, Rom. Scărișoreanu și M. Negruzzi; Al. Gane, Al. Maria, Nic. Ottescu, V. Cădere, D. Simian și G. Alexianu.

Cele 10 ținuturi în care e împărțită țara, sunt următoarele: Timiș, Olt, Argeș, Marea, Dunărea, Nistru, Prut, Suceava, Mureș și Crișuri.

Rezident regal pentru ținutul Mureș, cu capitala Alba-Iulia, este numit dl general de divizie î. r. Dănilă Papp, fost comandant al corpului VI armată; ear secretar general de ținut la Alba-Iulia e numit dl Petre Roșca, actual inspector general administrativ.

Ținutul Mureș, cu reședința Alba-Iulia, cuprinde 9 județe: Alba, Turda, Mureș, Ciuc, Odorhei, Făgăraș, Târnava Mare, Târnava Mică și Sibiu.

Instalarea noilor rezidenți s'a făcut cu mare solemnitate.

Frământările catolicismului. — Un ziar din Londra afirmă, că Hitler, cancelar Germaniei, pregătește: despărțirea catolicismului german de Roma și creierea unei biserici catolice de Romani. Inițiatorul proiectului ar fi cardinalul In-nitzer. Nu se știe câți preoți și episcopi, din afară de Germania, ar urma pe cardinalul amintit. Ziarul adaugă, că în cazul când s'ar trece la realizarea proiectului, consecințele pentru Germania ar fi însemnate și s'ar pune repede și în Italia chestiunea relațiilor dintre biserică și stat.

— Din Varșovia se anunță că în Polonia a luat naștere un viu curent în senzul ca Italia să nu mai aibă preponderanță în „colegiul cardinalilor“, ceea ce face ca papa să fie totdeauna de naționalitate italiană. Se planuește o reformă, datorită căreia papa va putea fi și de altă naționalitate.

Cetățenii români, fără deosebire de rasă, limbă și religie sunt egali înaintea legii

Monitorul Oficial a publicat *regulamantul pentru minorități*, din care reproducem articolul 3, cuprinzând drepturile de manifestare a populației minoritare:

1. Toți românii, fără deosebire de origine etnică și credință religioasă, sunt datori a socoti Patria drept cel mai de seamă totot al rostului lor în viață, [art. 4 din Constituțiune].

2. Cetățenii români, fără deosebire de limbă, rasă sau religie, sunt egali înaintea legii căreia li datoresc respect și supunere [art. 5 din Constituțiune].

3. Legile în vigoare asigură tuturor cetățenilor români, fără deosebire de limbă, rasă sau religie, aceleași drepturi civile și politice, același tratament și aceleași garanții. Drept consecință:

peste 600 familii și toți locuitorii sunt români plugari, în covârșitoarea majoritate ortodocși și puțini uniți.

În timpuri vechi Ludușul dacă nu era în total, apoi era totuși aproape în întregime o comună săsească. Aceștia îi ziceau Gross-Logdes (Ludușul-mare, cum se mai numește și azi) sau în unele documente vechi Leogdes. Așa am aflat în biblioteca Brukenthal din Sibiu unele documente din 1330, 1387, 1491, 1493 în cari se vorbește exclusiv despre daraverile sașilor din comuna Leogdes. De români nu se amintește nimic, fie din cauza că au fost prea puțini, pe la periferiile satului, fie că aveau prea puțină importanță, lipsiți fiind pe acele timpuri de toate drepturile.

Cantul poporului nostru este conservativ, unele săsești transmise din generație în generație și astăzi se mențin în graiul satului. Astfel o pădure are numirea de „Brinchini“, care a fost transformată dela „Brünchen“, un pășunat se numește „Muler“ dela săsescul „Müller“, o parte a viilor are numirea „Blehanes“, care derivă dela „Bloch-Hann“. Aci trebuie să dau o mică explicație.

În vechime românii nu aveau dreptul să-și facă vii, acest privilegiu aparținea exclusiv jupânilor sași. S'a întâmplat însă, că din oarecari motive pe care le voi aminti mai jos, românii la un timp au devenit majoritari în comună și astfel au putut alege primar din sinul lor, ceea ce vrând nevrând au fost siliți să accepte și sașii. Numai atunci a îndrăznit și primarul (Hann) valach (Bloch) să-și facă o vie între sași — iar aceștia au numit partea respectivă a viilor „Bloch-Hann“, de unde românii îi zic și azi „Blehanes“.

O altă parte a viilor poartă numele de „bărcul șulerului“ (Schullehrer) ceea ce ne dovedește că aci, oarecând a fost o pădure dată în folosința dascălului săsesc și că în comună a trebuit să fie și școala săsească — iar „rozorul căplanului“ ne face să presupunem, că pe lângă dascăl și preot a mai fost și un capelan, pentru biserică săsească.

Aceștia aveau în folosința lor pe lângă casele parohiale și o ecleisie de circa 100 jugăre tot la loc de frunte. Această ecleisie după moartea ultimului preot evanghelic a fost cumpărată de institutul „Albina“, care la licitație pu-

blică a distribuit-o între locuitorii comunei. Din marintimă acestui așezământ de mare naționalism românesc, biserică ortodoxă a primit ca dar un loc de frunte, unde pe vremea era o grădină cu pomi și vie în fața caselor parohiale și unde ulterior în 1900 s'au înălțat a clădit un adevărat palat pentru școala confesională. Despre această vie își aduc aminte și unii oameni bătrâni. Între aceștia trebuie să amintesc pe Nicolae Reu zis și Râpa, care fiind de 92 de ani când am stat adeseori cu el de vorbă prin anii 1911—1912 a fost în toate facultățile mintale sănătos și cu o memorie de admirat. Acesta mi-a dat multe deslășiri, fie că le știu din experiența proprie, fie că le auzise și el în copilăria sa dela părinții săi, sau dela alți bătrâni ai satului.

În jurul locului unde se află azi școala satului, erau casele parohiale, școala și biserică săsească, înconjurați de un zid puternic, o fortăreață împotriva atacurilor dușmănoase. Aci se concentra avutul și populația în timp de nevoie și în timpuri grele. Se susține și azi, că din biserică ducea un tunel subteran până în pădurea „Brinchini“ și acesta servea în caz de necesitate de salvare a avutului, dar mai ales a populației. Am căutat, însă nu mi-a reușit să verific această tradiție.

O stradă care duce prin dosul zidului bisericii evanghelice și azi se numește „pe după zid“.

Bătrânul Nicolae Reu își amintește de doi preoți evanghelici: unul cu numele Gellner de începutul sec. XIX-lea, până în 1860, iar al doilea decedat în 1873, Martin Philp. Acesta din urmă este înmormântat lângă biserică ortodoxă și are o piatră comemorativă cu următoarea inscripție: „Hier ruhet Martin Philp hiesiger evang. Pfarrer, geb. den 31 März 1810, gest. den 21 October 1873“.

Ultimul sas, Mihail Schun, a fost înmormântat în 25 Martie 1915. Cu el s'a închis o cultură, care multă vreme și înflorit, dar care în secolii din urmă abia a tângit și multă vreme trăgând de moarte s'a prăbușit și s'a slins.

Să pune justa ietrebare: care au fost motivele acestei decadențe și când au început românii să formeze majoritate în comună?

* FOIȘOARA *

Spicuri din monografia comunei Luduș

I. Un scurt istoric al comunei

Satele noastre! scumpele noastre sate, unde viața vibrează într'un ritm mai liniștit și mai normal ca la orașe, unde obiceiurile strămoșești legate toate de o adâncă convingere religioasă, unde legăturile între oameni sunt sincere și lipsite de sgura cozmopolită a orașelor — satele noastre din multe puncte de vedere neglijate, au încă multe comori ascunse și pare că intenționat acoperite de indiferența noastră proverbială. Și câte pietricele scumpe și scilpifoare am putea desgroa cu nițică bunăvoință din modestele arhive prăfuite sau date pradă rozătoarelor, ori din podurile bătrânelor bisericești, unde cu o nepăsare vinovată s'au aruncat icoane vechi, odăjdii de valoare istorică, cruci sculptate în lemn sau din lemn, având și anumite inscripții de o nețâgăduită însemnătate în ceea ce privește trecutul special al satului.

Nu se poate tăgădui, că dacă am căuta am mai afla și cărți vechi, cari pe lângă valoarea lor, pe tablele de lemn sau piele, ba ici colo chiar pe foi au anumite însemnări interesante, făcute de câte un cantor sau preot mai înfișat în arta scrisului.

Dar — noi nu avem timp să ne ocupăm cu astfel de mărunțșuri. Dascăliși și preoți fac politică — iar cei cari ar putea fi cuprinși în „onoare excepțianilor“ sunt prea puțini și ca oameni „ramoliți“ și neînțelegând „ritmul vremii“ sunt desconsiderați.

Comuna Luduș din județul Sibiu este situată cam la 14 kilometri spre răsărit de orașul Mercurea. Unii îi mai zic și Luduș, dar această numire nu este corectă și țăranul nici nu o întrebuințează. Astăzi comuna are ceva

a) Cetățenii români minoritari sunt liberi să se folosească de limba maternă în materie de religie, de presă, în relațiile lor personale și comerciale, precum și în reuniunile și întrunirile autorizate, în conformitate cu legea și pe baza statutelor aprobate de forul competent. De asemenea li se vor face înlesniri apropiate spre a-și utiliza limba maternă, înaintea instanțelor judecătorești [art. 10 din Constituție; art. 8 și 9 legea din 26 Septembrie 1920, art. 1, 3 și 24 din legea regimului general al cultelor];

b) Cetățenii minoritari beneficiază, în aceleași condițiuni ca și ceilalți cetățeni români, de dreptul de a înființa, conduce și supraveghea, pe spesele lor, instituțiuni de binefacere, religioase sau sociale, precum și școli și orice alte instituțiuni de educație, cu dreptul de a întreprinde propria lor limbă și de a-și exercita cultul în mod nestânjenit, în conformitate cu legea [art. 10 din Constituție; 9 legea din 26 Septembrie 1920; art. 1, 14, 15, 16 și 24 din legea regimului general al cultelor; legea Nr. 146 din 1925];

c) În localitățile în care o parte însemnată a populației este formată de cetățeni minoritari, instituțiile cu caracter educativ, religios sau de binefacere, înființate de acei cetățeni minoritari, potrivit legii, vor primi o parte echitabilă a sumelor afectate în scop educativ, religios sau caritabil, în bugetul statului, sau în bugetele locale, ținându-se seamă bineînțeles, de existența instituțiilor de stat similare, destinate aceluiași minorități [art. 10 legea din 26 Septembrie 1920; art. 31 și 32 din legea regimului general al cultelor];

d) În ce privește învățământul public în localitățile locuite în mare proporție de cetățeni minoritari, Guvernul român acordă toate înlesnirile spre a asigura copiilor aceluiași cetățeni minoritari posibilitatea de a fi instruiți în propria lor limbă în școlile primare de stat [art. 7 din legea învățământului primar];

e) În fine, cetățenii români, minoritari, își pot exercita diferitele profesii în aceleași condițiuni ca și ceilalți cetățeni ai țării, putând de asemenea fi admiși în serviciile publice, funcțiuni, etc., [art. 27 din Constituție].

Probleme-Recensii-Comentarii

Cerc religios, în 26 Iunie și 7 August 1938. — Duminecă, în 26 Iunie, cercul preoțesc Rapolt, din despărțământul Geoagiu, de sub președinția C. Sale păr. Vasile Florea, și-a ținut prima ședință din anul curent în parohia Bobâlna.

Bunii noștri credincioși din văduvita parohie Bobâlna au luat parte la serviciile religioase într'un număr impunător.

Slujba utreniei și a sfintei Liturghii, servite în sobor de preoții prezenți, au fost ascultate cu vădită evlavie de toți credincioșii aflați în frumoasa lor biserică.

La priceasnă a predicat Cuc, părinte V. Florea din Rapolt, — despre chemarea la apostolat a sfinților apostoli și despre datoria ce se impune fiecărui creștin de a fi neobosit propoveditor al lui Isus.

La sfârșitul sfintei Liturghii părintele A. Iacobescu-Folt evocă memoria fostului păstor sufletesc al parohiei, Petru Lula, dela a cărui trecere la cea veșnică se implinesc 2 ani, urmând apoi servirea unui parastas pentru odihna sufletului Cucernicului preot Petru Lula.

Terminându-se parastasul, părintele A. Marcu a vorbit despre taina sfântului Maslu și rugăciunea credinței, după care a urmat servirea sfântului Maslu și ungera credincioșilor cu unt de lemn sfințit.

O justificată mulțumire sufletească ni-a prilejuit nouă, servitorul Bisericii lui Hristos, și faptul că deși parohia Bobâlna, este asaltată de sectari și uniți, cari ar dori slăbirea bisericii noastre ortodoxe, totuși credincioșii noștri de acolo și-au păstrat tăria credinței într'atâta, încât la ieșirea din sfânta biserică ne așteptară cu toții exprimându-și dorința de a li se trimite neîntârziat păstorul sufletesc pe care cu atâta dragoste îl așteaptă.

Urmează conferința intimă și ședința consiliului parohial sub președinția păr. A. Iacobescu, administrator parohial — în casa parohială. —

A doua ședință s'a ținut Duminecă, în 7 August în frunțașă parohie de pe valea Mureșului, Rapolt.

Preoțimea cercului a alergat cu toată dragostea și la această ședință, pentru a-și face datoria față de cei mulți, stămpărându-le setea religioasă ce o au după slujba dumnezească în sobor.

Faptul că și societatea misionară, „Oastea Domnului“, își ținea adunarea anuală, au atras o mare mulțime de credincioși din împrejurimi și din depărtări.

Utrenia și sfânta Liturghie au fost servite în sobor de cei 5 preoți prezenți.

Predica a rostit-o, la priceasnă, părintele A. Iacobescu, arătând prin exemple că fără darul lui Dumnezeu nimic bun nu se întâmplă pe pământ, iar în partea ultimă accentuând spiritul de economie ce reiese din virtutea cumpătării.

La sfârșitul sfintei Liturghii a predicat în legătură cu evanghelia zilei Gr. Forsea, delegatul dela centru pentru „Oastea Domnului“.

Predica a fost ascultată cu mare interes de cei aflați în sfânta biserică.

Răspunsurile liturgice au fost date de corul mixt a societății „St. Gheorghe“ din loc, de sub conducerea eminentului dirijor prof. R. Florea, fiul părintelui V. Florea.

După masă preoții: Oliver Barca, A. Marcu și P. Filip au oficiat „Cinstitul Paracelis“, după care părintele A. Marcu își rostește conferința: Biserica și păcătoșii, arătând că pășirea celor ce au fugit din Biserica lui Hristos, pe motiv că 'n ea se află și păcătoși, nu este justificată, de oarece Biserica, instituție dumnezească, a fost întemeiată și pentru oamenii cari păcătuiesc.

A urmat programul religios al „Oștii Domnului“ în cadrul căruia au predicat trimișii I. P. S. Sale Păr. Mitropolit Nicolae: Gr. Forsea, despre datoria ce se impune celor ce citesc evanghelia, de a o și trăi, și grija de a nu se rătăci dela adevăr, îndemnând apoi pe toți la dragostea creștinească desăvârșită, și fratele N. Băcilă, asemănând sufletul cu o corăbioară care ar vrea să ajungă la limanul mântuirii, arată că fără a fi pus Mântuitorul nostru Isus Hristos — cărmaci la corăbioara sufletului, nu e cu puțință ca acest suflet să ajungă la limanul dorit.

Au mai vorbit ostașii Voica, din Chimindia, și Tuza, din Crișeni.

Păr. președinte V. Florea mulțumește fraților preoți ca și fraților ostași pentru reușita serbării celei duhovnicești.

La programul de după masă ne-au onorat cu prezența lor și frații preoți:

Iosof, din Banpotoc și I. Tiruța, din Ursin.

După terminarea adunării „Oștii Domnului“ o mare mulțime a plecat spre Simeria, distanță de 5 km, unde seara la ora 19 s'a rulat filmul: Viața și Patimile Mântuitorului nostru Isus Hristos, film adus spre acest scop dela Sibiu. — Pr. A. M.

Cerc preoțesc. — În 31 Iulie a. c. cercul religios Vâlcele, în continuarea activității sale pastorale, se întrunește în parohia Vâlcele [jud. Treiscaune], unde la ora 9 se săvârșește în sfânta biserică în sobor utrenia împreună cu sfânta liturghie.

A predicat părintele Silviu Josan despre evanghelia vindecării celor doi orbi, desvoltând raportul între orbia trupească și cea sufletească.

Tot părintele Josan face apel către caspeții stațiunii balneare Vâlcele, arătându-le că pe lângă izvorul de apă tămăduitoare de multe boale corporale, există și un izvor de apă vie [sfânta Biserică] tămăduitoare de boale sufletești, — pe această să nu o uite.

După sfânta slujbă a urmat ședința intimă, cu diferite comunicări de ordin pastoral. Aci se sulevează următorul lucru, privitor la înfrânarea propagandei subversive a sectelor religioase:

Deși există ordin și decrete pentru reglementarea existenței sectelor religioase, din cauză că decretele nu sunt aplicate de organele competente, preotul rămâne fără sprijinul statului, și astfel răsvrătirea sectelor contra bisericii și a statului, în loc să scadă, crește pe zi ce trece.

Credem că ar fi bine să se știe și sus acest lucru, și poruncile date în acest senz să fie și executate; — altfel, noi preoții, nu putem reuși în fața pericolului ce amenință stăutul.

Cercul a luat sfârșit după masă la ora 4 prin săvârșirea rugăciunilor sfințirii apei cele mici; cu această ocazie credincioșilor le vorbește părintele Gh. Corbu despre „Dragostea creștină“. — Pr. P. V.

„Vatra Românească“ în America. — De mai bine de patru decenii, românii, cei mai mulți din Transilvania și Bucovina, se îndreaptă înspre lumea nouă unde li se deschide un orizont de noi nădejdi și unde își consumă vraga tinereții în schimbul banului pe care cu

Un răspuns hotărât și categoric cu greu s'ar putea da acestor întrebări. Ca să lămurim întrucâtva chestiunea amintim, că după statistica din 1733 dată de episcopul Clain, în Luduș pe vremea aceea ar fi fost 140 familii românești — apoi statistica făcută de Petru Paul Aron în 1750 ne vorbește de 800 suflete existente în Luduș. Diferință mare n'ar fi între aceste două statistici, dar nu ne lămurim, că în același timp în comună câți sași și dintre români câți ortodocși au fost, deoarece nu putem admite, că această comună puternică ortodoxă să fi fost oarecând curat unită, sau chiar în majoritate unită. Altfel vom cerceta acest lucru în alt capitol.

În această direcție un istoriograf sas, — George Müller în cartea sa „Ursprüngliche Rechlage der Rumänen“ pag. 138 susține că Românii în comuna Luduș erau deja în majoritate în anul 1687. Admițând acest adevăr, va trebui să admitem și tradiția vie la bătrâni, care ar fi auzit dela părinții și moșii lor că Vodă Mihaiu Viteazul ar fi făcut în 1599 mare prăpăd între sașii din Luduș, Topârcea și Apoldul de jos — toate trei atunci puternice comune săsești, iar acum total romanizate.

Ci-că Vodă Mihaiu Viteazul în drumul său spre Alba-Iulia s'ar fi oprit cu armata deasupra Amnașului. Cum avea nevoie de alimente a încheiat un pact cu sașii din Luduș, Topârcea și Apoldul de jos în urma cărui această în schimbul păcii și a liniștii s'au obligat să dea pe seama armatei un număr de vite și o cantitate de cereale. Jupânii însă nu au respectat angajamentele luate și așa și-au atras asupra satelor lor răsbunarea cruntă a marelui erou. Satele au fost incendiate, avutul a fost prădat, locuitorii parte au fost ucși, parte s'au refugiat prin satele vecine, de unde cei mai mulți nu s'au mai reintors. Din acest motiv aflăm și azi multe familii săsești cu numele Logdescher prin Cristian, Turnișor, Gârbova etc. Așa au rămas românii majoritari deja în prima jumătate a secolului a XVII-lea în comuna Luduș.

Biserica evanghelică și zidurile înconjurătoare, precum și casele parohiale, de atunci nu le-a mai reparat nimeni până la demolarea totală a acestora, devenite deja aproape ruine. Între anii 1864—1870 s'au demolat total, materialul

s'a vândut locuitorilor din comună, iar pe terenul ocupat de ele azi sunt case cu gospodării românești.

De notat, că notarii comunei până în mijlocul secolului al XIX-lea au fost totdeauna sași. Așa ni se spune, că ar fi fost unul din Mercurea cu numele Reiss, iar altul Thorvechter până în 1856, când s'a stabilit în comună un polonez: Mihail Smigelski, care a avut în Luduș pe cei doi fii renumiți, pe fostul canonic la Blaj — Victor și pe renumitul pictor — Octavian.

Ca rămășițe vii mai avem și azi câteva familii în comună cu numele Frum, odinioară sași cu numele Fram, dar aceștia nici nu știu săsește și nici nu vor să audă că ar fi descendenți ai unor sași — cari nici nu există în comuna noastră. Ar fi posibil să mai fie familii romanizate și cu nume românești, dar din lipsa de dovezi ar fi greu și să încerci tragerea la îndoaială a romanității lor, necum să faci dovada originii lor străine.

Și acum să vorbim ceva despre instituțiile românești din comună.

II. Școala ortodoxă românească

Voind să scriu despre această instituție, pare că văd în jurul meu fețe îndolnice și ironice cu întrebarea pe buze: cum vii să scrii despre școala din Luduș, câtă vreme toate școlile din satele noastre au același istoric scurt și cunoscut de toată lumea. S'au înființat cel mult în mijlocul secolului al XIX-lea și cele mai multe după aceea prin stăruința marelui arhieru Șaguna, sau a altor bărbați de valoare. Totuși în cazul de față nu este așa.

Începutul școlii din Luduș nu-l putem constata. Probabil că s'a înființat pe timpul când românii ai început să formeze majoritate în comună și anume pe la sfârșitul secolului al XVII-lea. Putem sprijini această afirmație pe faptul, că această clădire a școlii făcută fiind din lemn (bărne), în anul 1836 fiind veche și mică n'a mai corespuns mîrii sale, din care motiv sătenii au vândut-o Sângăținenilor, care au folosit materialul la construcția bisericii ortodoxe. Școala aceasta numită școală „capitală“ pe vremuri a fost singură în jurul acesteia, deci este explicabil să fi alergat la ea copiii din Armeni, Bogatu, Păuca, Prisaca, Sângătin, Boz, Apold, Topârcea — mai ales copiii

gospodarilor mai înstăriți — să învețe „azi“, „buche“, „glegorie“, „răs“, „nas“ (a, b, g, r, n), să cânte bisericeste și să învețe pe dinafară psalmii, ba uneori tot ceaslovul.

Nu am putut afla cine au fost primii dascăli la această școală și ce leafă au avut. Cu toată tăria susținem însă că în jumătatea a 2-a a secolului al XVIII-lea au putut fi doi frați — fii ai comunei: Ioan Savu Muntean sculptor, sau cum se numea pe atunci „săpător în lemn“ și fratele său Nicolae Muntean zugravul.

Se vede, că familia aceasta a fost o familie de artiști. Atât despre sculptura aceluia, cât și despre pictura acestuia vom vorbi în alt loc. Aici e de ajuns să amintesc, că fiind amândoi oameni cu o oarecare cultură în ale cărții — ceea ce se vede din inscripțiile rămase după ei — e mai mult decât probabil să fi fost ei și dascălii satului.

La începutul secolului al XIX-lea știm pozitiv că a funcționat ca dascăl Ioan Branea zis și Mohanul, de oarece era originar din Mohu. Acesta ar fi venit în Luduș să se facă preot, dar neavând parohie vacantă a rămas dascăl căsătorindu-se cu o fiică de-a preotului Popovici. Avea acest dascăl o scrisoare frumoasă ca din țipar, ceea ce se vede din matricolele bisericii începând cu anul 1824 — când a venit el în comună. Era Ioan Branea unul dintre cei mai vestiți cântăreți ai acelor vremuri din acest finut și i-s'a dus fama de cantor până în mari depărtări. Se zice că uneori luând parte la vreo înmormântare, sau alt serviciu divin, unde participau și alți cântăreți vestiți, ca să nu fie întrecut de aceștia își vâra octoiul cu table de lemn după șerpar ca să iese glasul mai puternic.

Ioan Branea a stat învățător cu leafă de 24 florini anual până în anul 1853, când din cauza că preotul George Reu nu i-a lăsat feciorul — pe Nicolae să citească apostolul în biserică, împreună cu acesta a trecut la uniți. În 1859 a răposat.

Ca să ne facem o idee despre învățământul școlii din Luduș și din alte comune unde au fost școale prin secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, las să urmeze din autobiografia unui fiu al comunei, Dr. Vasile Glodariu, publicată în anuarul liceului din Brașov în anul 1899, — unele părți interesante în această privință: (Urmează)

drag îl adună pe seama celorce rămân în urmă.

La început se duc cu gândul să stea un an, doi, — timpul însă, pe nesimțite, trece și tinărul român cel plin de sănătate se trezește îmbătrânit și cu familie ale cărei suflete trebuie să le pună în legătură cu Creatorul prin sfânta biserică. Așa au luat ființă bisericile în coloniile de seamă din America.

Se simțea acum nevoia ca aceste biserici să fie concentrate într-o unitate religioasă. Așa s'a născut Episcopia misionară ortodoxă pe seama românilor din America.

Dacă românul înstrăinat a ținut seamă de noile generații ca să le împărtășească cu sfânta lege străbună, tot așa își dădu seamă și de cei cari îmbătrâniseră, și cărora le trebuia un adăpost, o vatră românească.

Nimeni nu vedea aceste lipsuri pentru bătrânii din America mai mult ca P. S. Sa Episcopul Policarp Morușca, primul episcop misionar în țările neortodoxe din apus, și care deabia împlini trei ani de la înscăunarea sa, la 4 Iulie a. c., cu mare satisfacție sufletească reușește cu ajutorul lui Dumnezeu, al clerului și poporului dreptmăritor să inaugureze „Schitul Vatra Românească din America”.

Intr-o regiune fermecătoare, unde cu două sute de ani în urmă se ridicau corturile indienilor, azi se ridică falnic o frumoasă clădire cu dependințe pe o întindere de peste trei sute de hectare și care până va mai fi suflat de român în America, va fi locul de ocrotire, locul de reculegere, al românilor, Vatra Românească.

La 4 Iulie 1938, se strâng românii din cele patru unghiuri ale continentului american, din nord-vestul Canadei, din nord-vestul Statelor-Unite, din New-York, Philadelphia din New-England, Indiana, Illinois, Ohio, Pennsylvania, Minesota, North Dakota, toți cu același ideal spre consfințirea unui petec de pământ românesc în continentul nord-american.

În lunca înflorită cu trifoi, se depune piatra unde se va zidi sfântul altar al schitului care cu timpul își va lua ființă.

Aceasta este Vatra Românească din America unde fiii răzlețiți dela sânul patriei vor găsi adăpost și căldură sufletească. Este opera realizată din năzuințele primului episcop român ieșit din hotarele țării românești, a preoților misionari și a poporului care l-a înțeles. — Pr. Ioan Popovici, Philadelphia, Pa.

Oameni cari se ajută singuri. — Creștinii noștri din satul bănățean *Surdul-mic*, județul Severin, s'au trezit într-una din zile că biserica lor, veche și mică, începe a se ruina. În loc să pornească, din sat în sat, din oraș în oraș, ca să bată pe la ușile oamenilor (sătui de contribuții „generoase” pentru folosul altora), surducenii s'au înțeles și au făcut o repartitie în bani, după puterea de plată a fiecăruia, — angajându-se, afară de aceasta, la munca cu brațele, la transportul pietrișului etc. în scop de a ridica biserica. Așa, nu va trece mult, și harnicii surduceni își vor avea noul sfânt locaș, mare și frumos, înălțat numai prin puterea și vrednicia lor proprie.

Publicațiune

Miercuri, 14 Septembrie 1938, ora 11 a. m., în casa bisericii din Râșnov, se închiriaza din nou localul „Cetatea Râșnovului”, pe un period de trei ani, prin licitație publică, cu oferte închise și timbrate. Condițiile de licitație se pot vedea la oficiul parohial.

Epitropia bisericii ortodoxe Râșnov
(44) 1—1

Organizați Reuniuni de femei

Redactor responsabil: Prof. Dr. D. Stăniloae

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a sosit în ziua de 19 August a. c. dela «Eforie», Constanta, unde a fost pentru căutarea sănătății, la reședința Sa.

Monument Reginei Maria Un grup de intelectuali, în comun acord cu autoritățile locale, au luat laudabila inițiativă de a ridica la Iași un monument în amintirea marelui Regine Maria. Monumentul va simboliza zilele istorice, pe care nemuritoarea noastră Suverană le a petrecut, în perioada dureroasă a războiului, în capitala Moldovei.

Sărbătorire. Aflăm, deși cu întârziere, că profesorii dela facultatea teologică din Chișinău au ținut de cuviință să sărbătorească pe colegul lor, I. P. C. Sa Arhimandritul *Iuliu Scriban*, care în primăvara acestui an a împlinit vârsta de 60 de ani. Ne alăturăm și din partea ziarului nostru felicitărilor trimise celuilui a adus și aduce atât de multe și prețioase contribuții scrisului bisericesc.

† Ioan Manta, preot ortodox în comuna Gurăului (distins cu brâu roșu), a trecut la cele veșnice, după o lungă suferință, în ziua de 12 August 1938, ora 24, în anul 76 al vieții și după o vrednică păstorire de 52 ani. În mormântarea rămășițelor pământești ale scumpului nostru defunct, au avut loc Duminecă în 14 August c., la ora 2 p. m., în cripa familiară din cimitirul bisericii ortodoxe din loc. Domnul să-l odihnească cu dreptii!

Act de mulțumită. Epitropia bisericii ortodoxe române din Vama-Buzăului, județul Brașov, aduce și pe această cale vii mulțumite familiei cucernicului preot *Ioan Modroiu* pentru darul oferit bisericii noastre: un clopot în valoare de Lei 40.000, care faptă generoasă, în aceste vremi de exagerat materialism, vorbește dela sine. Bunul Dumnezeu să-i răsplătească frumosul gest care poate servi de pildă și altor creștini. — Epitropia parohiei.

A murit Marți noaptea șeful partidului slovac, abatele *Andrei Hlinka*, în vârsta de 74 de ani. Ultimele cuvinte ale luptătorului pentru autonomia slovacilor au fost: „Luptați pentru libertate! Fiți victorioși!”

„Căminul preoților ort. Bazna”. La căminul preoților din arhiepiscopia Sibului, sunt cu data de 20 August c., camere libere cu 2 paturi, iar din 25 August c. sunt libere camere cu 1 pat. Cucernicii preoți se pot adresa, direct în scris sau telegrafic, la Administrația căminului preoților, Bazna. — *Comitetul Asociației clerului «A. Șaguna».*

Orfanii de război și copiii invalizilor din război sunt scutiți de taxe la școlile secundare: Ministerul educației naționale a trimis o circulară inspectoratelor școlare, prin care le atrage atenția, că elevii și elevii orfanii de război și copiii ai invalizilor de război se pot înscrie în clasele bugetare, iar cei dela clasele extra-bugetare urmează să fie trecuți la clasele bugetare, pentru ca astfel să se poată bucura de avantajele conferite de legea I. O. V. referitoare la scutirea de taxe școlare.

Colonii pentru jidovi. Ziarele vestesc că în Italia se vor lua următoarele măsuri: Expulzarea tuturor jidovilor streini, demisionarea jidovilor italieni din armată și funcțiuni publice, confiscarea averilor jidovești, încetarea ghetto-urilor și restrângerea libertăților individuale ale jidovilor, apoi înființarea unor colonii jidovești în Abisinia, și curățirea teatrelor, a cinematografelor și universităților de jidovi.

La legatul Maria Duca n. Imbăruș, întru pomenirea cu cinste a vornicului la ospețele nărilor românești din Sibiu Ioan Imbăruș în loc de cunună pe mormântul celui acoperit azi rămășițele pământești — profesorul Timotei Popovici a dăruit 200 lei, pentru care mulțumește cu dragoste creștinească: *Comitetul societății române de înmormântare din Sibiu.*

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 21 August 1938, va predica părintele *Ioan Gafton-București*.

Poșta redacției

Pr. M. M. în Br. Intr'un număr apropiat. Pe când vine lucrul făgăduit?

Nr. 45 - 1938

(42) 1—1

Publicațiune de licitare

Parohia ortodoxă română Hundorf, județul Târnava mică, dă în licitație publică în 29 August 1938, ora 2 p. m., cu oferte închise, în localul primăriei, edificarea bisericii, conform planului și devizului estimativ.

Ofertele se vor face pentru întreaga lucrare prevăzută în deviz și conform condițiilor din caetul de sarcini.

Participanții vor depune odată cu oferta și o garanție de 10% din valoarea devizului, în numerar sau efecte publice.

Nu vor fi admiși la licitație decât antreprenori diplomați.

Caetul de sarcini, devizul și planul, pot fi văzute în fiecare zi la oficiul parohial din Hundorf.

Consiliul parohial își rezervă dreptul la acceptarea ofertelor și ofertanților. Actele de licitație se vor aproba de P. Ven. Consiliu arhiepiscopesc din Sibiu.

Hundorf, la 16 August 1938.

Mihail Morariu

epitrop

Emanul Fleșeriu

paroh

Nr. 120/1938

(43) 1—1

Publicare de licitație

Parohia ortodoxă română Șesuri, județul Hunedoara, dă în licitație publică în 29 August 1938, ora 11 a. m., cu oferte închise în localul oficiului parohial, edificarea bisericii, conform planului și devizului estimativ.

Ofertele se vor face pentru întreaga lucrare prevăzută în deviz și conform condițiilor din caetul de sarcini.

Participanții vor depune odată cu oferta și o garanție de 5% din valoarea devizului în numerar sau efecte publice.

Nu vor fi admiși la licitație decât maestri sau antreprenori cari pot dovedi cu certificate în regulă că au mai executat astfel de lucrări în condițiuni bune.

Planul, devizul și caetul de sarcini pot fi văzute în fiecare zi la oficiul din Șesuri.

Parohia nu plătește nimănui spesele de deplasare.

Șesuri, la 18 August 1938.

Petrul Circa

I epitrop

Nicolae Tebieș

paroh

Nr. 394 - 1938

[41] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a **Vaidei**, din protopopiatul Orăștie, devenită vacantă prin îndepărtarea de acolo a fostului paroh, — în baza ordinului Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc Nr. 7913—1938, și a hotărârii Consiliului parohial din 24 Iulie a. c., — se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Ecelejle: 14 jugăre, și anume: 10 jugăre arător în hotarul comunei Aurel Vlaicu, primite dela reforma agrară, iar celelalte în hotarul Vaidei, între cari 489 stânjini pătrați grădină.
3. Venitele stolare (îmbunătățite de consiliul parohial față de trecut).
4. Până la edificarea casei parohiale, parohia îi închiriaza o casă potrivită, plătind-o din chiria ce primește dela comună pentru școală.

Cererile de concurs, însoțite de încuviințarea de a candida, obținută dela Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta scrisorului oficiu protopopesc.

Concurenții, — înștiințând înainte oficiul protopopesc, — e de dorit să se prezinte odată la biserică, pentru a fi cunoscuți de parohieni.

Orăștie, 12 August 1938.

Oficiul protopopesc ortodox român al Orăștiei

Prof. Ioan Moșă
adm. tractului

Nr. 8215.

Notificare oficială

Școala de cântăreți bisericești din Sibiu, înființată în anul 1927, a Arhiepiscopiei ortodoxe de Alba-Iulia și Sibiu, are menirea să dea Bisericii noastre cântăreți pricepuți, conducători de coruri sâțești și credincioși luminați.

În afară de cântarea bisericească, elevii ei au primit educație religioasă îngrijită și au avut prilejul să deprindă câte o îndelnicire practică. Programul școlii, prevede cursuri de albinărit, pomărit, de tămplărie ș. a.

Cu începerea noului an școlar, școala de cântăreți din Sibiu se recomandă din nou fiilor de credincioși, cari doresc să-și creeze o carieră liniștită, o viață frumoasă și pusă întreagă în slujba mării lui Dumnezeu.

Tinerii cari doresc să fie primiți în această școală, pentru anul școlar 1938/39 își vor înainta până la 1 Septembrie cererile lor Direcțiunii Școlii de cântăreți din Sibiu, însoțite de documentele următoare:

1. Carte de botez și certificat de naștere;

2. Certificat școlar (cel puțin 4 clase primare);

3. Certificat de moralitate și recomandație dela parohul local;

4. Certificat medical, dovedind că solicitantul nu suferă de boli contagioase și că nu are nici alte defecte corporale.

În această școală se primesc numai fii ai Bisericii noastre, în etate de 15 ani împliniți, dar nu trecuți de 20 ani și cari reușesc la examenul de primire. Acest examen se va ține în zilele de 30 Septembrie și 1 Octombrie a. c.

Elevii primiți vor aduce cu ei: două rânduri de schimburi, haine de pat: străjac, saltea, țol, perină, cuvertură de pat, 2 ștergare, cuțit, furculiță, lingură și o ceașcă pentru ceai.

Toți elevii vor locui în internatul școlii.

Taxa de întreținere este de Lei: 8000 anual, plătitibil în trei rate: rata primă de Lei 3000 cu ocazia înscrierii, rata a doua de Lei 2500 la Crăciun, iar rata a treia de Lei 2500 la Paști.

Cursurile vor începe la 3 Octombrie a. c. și vor dura doi ani de teorie și unul de practică.

După absolvirea școlii se eliberează diploma de cântăreț bisericesc. Pe baza acestei diplome cântăreții bisericești vor fi retribuiți din bugetul statului cu un salariu lunar fix. Această măsură s'a pus în aplicare pentru o parte din absolvenții școlii, cu 1 April 1937. Pe lângă aceasta cântăreții vor avea uzufructul sesiunii cantonale, obținut din reforma agrară.

Onorata preoțime e poftită a citi acest aviz credincioșilor noștri în sfânta biserică în trei Dumineci consecutive și a îndemna părinții cu fii buni să și-i trimită la școala de cântăreți bisericești.

Pe lângă aceasta mai dispunem oficiilor parohiale spre știre și conformare următoarele:

a) Parohiile cari angajează absolvenții ai Școlii de cântăreți din Sibiu, până la introducerea acestora în statele de salarizare, să le asigure din casieria parohială un salariu potrivit;

b) cântăreții cu diplomă din parohiile cu cântăreți bătrâni, să fie angajați ca auxiliari pe lângă vechii cântăreți, Consiliul parohial având obligația să le asigure partea corespunzătoare din uzufructul sesiunii și a venitelor cantonale;

Posturile de cântăreți devenite vacante, nu se vor mai putea întregi decât cu absolvenții ai Școlii de cântăreți.

Parohiile noastre cari dispun de mijloace materiale întru cât vor avea tineri săraci dornici de a ajunge cântăreți bisericești, sunt poftite a vota pe seama acestora taxele de întreținere la școală.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc ținută la 12 Iulie 1938.

Consiliul Arhiepiscopesc

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul
Telegraful Român

Ediția și tiparul Tipografiei Arhiepiscopice